

KUTATÁSI TERV A 2012. ÉVRE

A kutatás időtartama 5 év. A költségvetési keretet évenként biztosítják az Országgyűlés által az éves költségvetési törvényben meghatározottak függvényében. Az éves programok ezért célszerű, ha önmagukban is egységet alkotnak.

2012-ben az előbbieken vázolt fő funkciók és ágazatcsoportok szerint részletes koncepcióalkotás következik, valamint ezzel összefüggésben nemzetközi összehasonlító vizsgálatokat végzünk. A koncepcionálás alapvetően funkciók szerint történik; továbbá egyes ágazatcsoportok szerint is lesz részletesebb koncepcionálás. Ez utóbbiak ágazatcsoport-politikai alapvetések lesznek kidolgozott hipotézisek formájában.

3.1 Részletes funkcionális koncepcióalkotás

A részletes koncepcióalkotás analitikus tanulmányok útján történik, amelyeknek a témái igazodnak az *1. táblázat* funkcionális felosztásához. Ezek (A–E) a következők:

ad A) Területi közszolgáltatások szabályozási modelljei a közfeladatellátások körében *igazgatásszervezési* szempontból

ad B) Területi közszolgáltatások szabályozási modelljei a közfeladatellátások körében *vagyongazdálkodási* szempontból

ad C) Területi közszolgáltatások szabályozási modelljei a közfeladatellátások körében *költségvetési* finanszírozási szempontból

ad D) Területi közszolgáltatások szabályozási modelljei a közfeladatellátások körében áttekintő *ágazatpolitikai* szempontból

ad E) Területi közszolgáltatások szabályozási modellkérdései a közfeladatellátások körében az *Európai Unió politikái* szempontjából

A funkcionális koncepcionálás során hipotézisek megfogalmazására, valamint a funkcionális szempontok ágazatközi érvényesítésére teszünk kísérletet. Az előzetes feltevés az, hogy az egyes funkcióterületeken vannak lényeges változások az utóbbi évtizedben. A kelet-közép-európai országok rendszerváltását követő első időszakhoz (90-es évek) képest az első 2000-es évtized derekától egészen biztosan jelentkeztek az addig követett nemzetközi fejlődési úton és a globális gazdasági és politikai mintakövetésben változások, ellentmondások, sőt válságok. Ezek a folyamatok hatással voltak és vannak a közfeladatok ellátásának minden kormányzati szintjére, valamint azoknak egymásra épülésére. A részletes koncepcionálás során arra keressük a választ, hogy az országos alatti szintek mindegyikén, valamint az elemi helyi egységek szintjén hogyan jelentkeznek e jelenségek és milyen társadalmi hatásokra vezetnek.

A részletes funkcionális koncepciók kiegészítik és pontosítják a kutatás általános hipotéziseit. A kifejtések alapját rendszertani vagy folyamatszerű koncepcionális sémák alkotják. Ezek segítenek a továbbiakban a különböző szakterületű megközelítések alkalmazásában az egyes ágazatcsoportok elemzése során rendre.

EZEK A TANULMÁNYOK FŐ VONALAIKBAN ELKÉSZÜLTEK 2012 JÚNIUSÁRA.

3.2 Összehasonlító modellek ágazatcsoportok szerint

A területi közfeladat-ellátás különböző köreire a munka második szakaszában (2012. második félévében) hipotéziseket fogalmazunk meg. Oly módon, hogy nemzetközi összehasonlítás útján jellemző modelleket próbálunk meghatározni.

Ágazatcsoportok (az *1. táblázat* jelzései mentén I–X. sorok) szerint nem feltétlenül minden területre készülnek részletes hipotézisek. Ebben a tekintetben a szükséges alapállításokat több ponton a részletes funkcionális koncepciókból nyerjük. Előzetes kiindulásunk szerint különösen az alábbiakra készül modellezés, alapvetően az európai gyakorlatokat alapul véve:

ad II) Területi közszolgáltatások szabályozási modelljei a közoktatási közfeladatellátás körében

ad III) Területi közszolgáltatások szabályozási modelljei az egészségügyi közfeladatellátások körében

ad IV) Területi közszolgáltatások szabályozási modelljei a szociális közfeladatellátás körében

ad V) Területi közszolgáltatások szabályozási modelljei a rendészeti közfeladatellátás körében

ad VII) Területi közszolgáltatások szabályozási modelljei a közművelődési és más nem személyhez kötött szolgáltatást nyújtó intézményi közfeladatellátások körében

ad X) A hatósági (államigazgatási) szolgáltatások területi szabályozási formái

A közüzemi körben (ad I) részterületenként készülnek csoporttanulmányok a következő tagolás alapul vételével: a víz (ivóvíz, csatorna, szennyvíz-elhelezés és –tisztítás), a hulladék (gyűjtés és elhelyezés-feldolgozás), az energia (elektromos áram, vezetékes gáz, távhő szolgáltatása, közvilágítás), valamint a településgazdálkodás (közterület-, zöldterület-fenntartás, közútkezelés, köztemető-fenntartás, kéményseprés) vonatkozásában. Az ágazatcsoport-koncepciók jellemzően nemzetközi összehasonlítások. A 2012. év további soron lévő feladata a nemzetközi összehasonlító megalapozás. Az egyes koncepcióalkotási témakörökben (az előbbi 3.1 és 3.2 pontban szereplők körében) nem egyszerűen országleíró összefoglalások halmazára van szükség, hanem rendszerező elemzésre. Ennek fő elemei a következők:

- Alapmodellek az európai (a fejlett nyugati) világban a polgári fejlődés folyamatában. Ezek a továbbiakban a témakör értelmezése során relációs pontokat jelentenek.
- A modellek elhatárolásának különböző szempontjai, közülük egy vagy több lehet. Ilyen különösen, hogy mi a közfeladatok kiterjedése az adott körben, azaz mi a közszolgáltatási tartalom. Ennek eltérései alapot adhatnak tipizálásra. Ehhez képest a helyi önkormányzati decentralizáció léte, illetve helye és szerepe számunkra mértékadó változó.
- A modellek egymásra hatása. Befolyás az Európai Unió kapcsolódó politikái

kialakulására és változásaira. A kelet-közép-európai országok fejlődésre gyakorolt hatások a viszonyítási modellekhez képest való elhelyezéssel keresztül.

- A modellek aktuális fejlődési állapota. Az aktuális állapotot a kétezres első évtized közepétől, illetve 2007–8. évi ingatlanhitelezési válságtól datálhatjuk. Ilyen vagy olyan okból, kb. ekkortól az uniós politikák közül többen irányváltás következett be. Milyen hatással látszik érvényesülni ez a közeg a kelet-közép-európai és más később integrálódó országokra nézve?

Az összehasonlító modellek képzésének alapja ugyanakkor lehet a történeti tradíció. De mindenképpen szükséges a továbbvezetés. Vagyis onnan nézzük a modellek alkalmazhatóságát, hogy annak van-e valamilyen relevanciája az alkalmazandó tagolásnak a koncepciókban körvonalazott állításaink szempontjából.

A modellek relatív viszonyítási pontokként kellene. Nem szükséges ágazatcsoportok között egységesítenünk őket, hacsak nem adja magát kifejezetten ilyen összefüggés. Abból indulhatunk ki, hogy az érintett társadalmi elosztási szakrendszereknek megvan a maguk sajátos fejlődése, változási mintái. Nem akarunk tehát abszolút, minden ágazatpolitikára érvényes besorolást alkotni. Egyszerűen majd a hazai változások értelmezéséhez szükség van minden területen viszonyítási pontokra. A modellek szerepe itt ez, a térségi országok fejlődési állásának elhelyezésén és az uniós politikák alakulásának és hatásainak megítélésén túl – mely értelmezésekre a kutatás későbbi szakaszaiban még sokszor visszatérünk majd.

A tanulmányokban alkalmazott módszerek különösen a következők lehetnek: (a) európai nemzetközi összehasonlítás rendszerezés alapján; (b) esettanulmányok a leginkább különböző esetek módszere alapján. Az utóbbi alkalmazásakor kevés, de karakteres és jellemzően különböző ország vagy országcsoport részletesebb elemzése alapján áll össze a működő rendszerek skálája, azok lényeges mozgatórugói alapján.

Az összehasonlítás célja, hogy „kikacsintson” a mintakövető, fejletlenebb országok útjára és lehetőségeire, köztük Magyarországra. Utóbbi mélyebb elemzése azonban a további szakaszban kezdődik meg.

Tanulmányok terjedelme: kb. 1,5 szerzői ív
Határidők:

- a tanulmányok vázlati (1,5–2 oldal) elkészítésére: 2012. augusztus 15.
- a tanulmányok elkészítésére: 2012. október 31.

EZEK A TANULMÁNYOK RÉSZLEGESEN ELKÉSZÜLTEK 2012 NOVEMBERÉRE, TOVÁBBI TANULMÁNYOK KIDOLGOZÁS ALATT ÁLLNAK.

3.3 Tematikus változáselemzések

A rendszerező munkák mellett a területi közszolgáltatások szervezésének egyes kijelölt fókuszpontjait (az 1. táblázat szerinti F/I–VI.) a nemzetközi és hazai változások folyamatában vizsgálják tanulmányok. Ezek a feldolgozások a maguk összetett példáján keresztül mutatják be a koncepcionális megközelítések érvényesülését, illetve azok korlátait.

Részletes felépítésüket külön terv tartalmazza.

A 2012. év programelemeinek (az iménti 3.1–3.4 alpontok) együttes önállóan is értelmezhető célja egy koncepcionálós és nemzetközi összehasonlító kötet publikálása a területi közszolgáltatások szervezési folyamatainak alakulásáról a mai világban. A program rendjébe illeszkedő, egységes kutatási munka papíralapú változata 2013-ban lát napvilágot. Az eddigi munka eredményeképpen egy válogatott kötetet adunk ki a területi közszolgáltatások szabályozási műfajairól és jellemző csoportjaiban az újonnan alakuló állami szerepekről.

A kötet:

Horváth M. Tamás (szerk.) (2013) *Kilengések. Közszolgáltatási változások*. Budapest: Dialóg Campus

Egyben egy sorozatot is alapítunk, Közszektor-olvasmányok címmel. Ebben terveink szerint munkáink éves válogatását adjuk ki a továbbiakban.

A 2013-ban megjelenő könyv tematikáját elhelyezve a kutatás teljes hálójában nagy vonalakban a 3. táblázat színezéssel mutatja. A mű a kormányzati szerepek paradigmaváltozásának tartalmát feszegeti a közfeladat-ellátás megoldása köreiben. Ez több annál, mint egyszerűen különálló tanulmányokból szerkesztett kötet, komplex kutatócsoporti munka. A színezéssel jelzett rész e kötetben még nincs teljesen lefedve, egyes tanulmányok ebből a csoportból a következő kötetben szerepelnek majd.

Köszolgáltatások területi szervezésének szabályozásai – 2013. eleji tanulmánykötet tervezett mérítési témakörei¹

FUNKCIÓK A – F →	–	Közigazgatás- szervezési A	Vagyon- gazdálkodási B	Költségvetési finanszírozási C	Áttekintő ágazatpolitikai D	Európai politikai E	Unió	Komplex téma- funkciók (F)
Funkcionális koncepciók →		A ₀	B ₀	C ₀	D ₀	E ₀		
KÖZSZOLGÁLTATÁSI ÁGAZATCSOPORTOK I – (VI.) ↓	<i>Ágazatcsoportok összehasonlító modelljei ↓</i>	–	–	–	–	–	–	–
Közüzemii I.	0/I.	A/I.	B/I.	C/I.	D/I.	E/I.		F/I.
Közoktatási II.	0/II.	A/II.	B/II.	C/II.	D/II.	E/II.		F/II.
Egészségügyi és egészségbiztosítási III.	0/III.	A/III.	B/III.	C/III.	D/III.	E/III.		F/III.
Szociális IV.	0/IV.	A/IV.	B/IV.	C/IV.	D/IV.	E/IV.		F/IV.
Rendészeti V.	0/V.	A/V.	B/V.	C/V.	D/V.	E/V.		F/V.
Település- és térségfejlesztési VI.	0/VI.	A/VI.	B/VI.	C/VI.	D/VI.	E/VI.		F/VI.
Közműv. és nem szemé- lyes szolg. ny. intézm. VII.	0/VII.	A/VII.	B/VII.	C/VII.	D/VII.	E/VII.		F/VII.
Felsőoktatás mint helyi szolgáltatásszervezés VIII.	0/VIII.	A/VIII.	B/VIII.	C/VIII.	D/VIII.	E/VIII.		F/VIII.
Helyi és táv. tömegközl., helyi közl. szerv. IX.	0/IX.	A/IX.	B/IX.	C/IX.	D/IX.	E/IX.		F/IX.
Hatósági (államigazgatási) szolgáltatások X.	0/X.	A/X.	B/X.	C/X.	D/X.	E/X.		F/X.

¹ kiemeléssel, szaggatott jelzéssel ellátott kiemelés mutatja a szélesebb mérítési kört

